

Mariola Ratschka

Ośrodek Informacji ONZ w Warszawie
ratschka@un.org

Cele zrównoważonego rozwoju naprawiają świat

Streszczenie: W artykule przybliżono istotę 17 celów zrównoważonego rozwoju oraz ich pochodzenie. Podkreślono ważność celów dla każdego człowieka, szczególnie dla ludzi młodych. Przytoczono najważniejsze wnioski z *Raportu o celach zrównoważonego rozwoju 2021*. Omówiono działalność Ośrodka Informacji ONZ w zakresie celów zrównoważonego rozwoju.

Słowa kluczowe: Organizacja Narodów Zjednoczonych, United Nations, Ośrodek Informacji ONZ w Warszawie, cele zrównoważonego rozwoju, Sustainable Development Goals, SDG, Agenda 2030

Il. 1. 17 ikon SDG

Źródło: *Cele Zrównoważonego Rozwoju* [online]. UNIC Warsaw. [Dostęp 24.08.2021].
Dostępny w: <http://www.un.org.pl/download>.

Siedemnaście celów zrównoważonego rozwoju to wspólny plan na rzecz pokoju, dobrobytu ludzi i dobra planety dla nas wszystkich oraz dla przyszłych pokoleń, teraz i w przyszłości. Są one zawarte w *Agendzie na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030*, która została przyjęta w 2015 r. przez wszystkie państwa członkowskie ONZ¹. Agenda 2030 to wizja rozwoju świata, plan naprawy świata, plan przekształcenia świata, plan stworzenia świata lepszym z myślą o obecnych i przyszłych pokoleniach.

¹ Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego A/RES/70/1: Agenda na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030. W: *Ośrodek Informacji ONZ w Warszawie* [online]. [Dostęp 28.08.2021]. Dostępny w: http://www.un.org.pl/files/164/Agenda%202030_pl_2016_ostateczna.pdf.

W ujęciu ONZ zrównoważony rozwój to taki rozwój, który odpowiada obecnym potrzebom ludzi, bez ograniczania przyszłym pokoleniom możliwości zaspokojenia swoich potrzeb. Zrównoważony rozwój dąży do dobrobytu i poprawy sytuacji ludzi, chronienia naszej planety i pokoju oraz budowy partnerstw na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Cele zrównoważonego rozwoju dotyczą m.in.: ubóstwa, głodu, zdrowia i jakości życia, edukacji, równości płci, wody, energii, zatrudnienia, gospodarki, nierówności, urbanizacji, odpowiedzialnej konsumpcji, klimatu, życia na lądzie i pod wodą, pokoju i partnerstwa. Cele są powszechne i niepodzielne. Muszą być realizowane razem, gdyż osiągnięcie postępu w jednym obszarze wpływa na realizację innego celu.

Skąd się wzięły cele zrównoważonego rozwoju?

Trochę historii... Cofnijmy się do roku 2000, kiedy to światowi przywódcy na Szczycie Milenijnym przyjęli *Deklarację milenijną* i osiem globalnych celów mających poprawić sytuację w krajach rozwijających się do roku 2015. Milenijne cele rozwoju dotyczyły: ograniczenia ubóstwa, edukacji, równości płci, ograniczenia śmiertelności dzieci, zdrowia matek, ograniczenia rozprzestrzeniania się HIV/AIDS i innych poważnych chorób, ochrony środowiska oraz globalnego partnerstwa na rzecz rozwoju. Cele te w różnych krajach zostały osiągnięte w większym lub mniejszym stopniu. Ale co najważniejsze ich realizacja udowodniła, że różne podmioty: rządy państw, sektor prywatny, społeczeństwo obywatelskie, naukowcy mogą współpracować i odnosić sukcesy.

Współpraca ta była na tyle obiecująca, że postanowiono ją kontynuować na jeszcze większą skalę. W 2015 r. na Szczycie Zrównoważonego Rozwoju wszystkie państwa członkowskie ONZ przyjęły *Agendę na rzecz zrównoważonego rozwoju* zawierającą 17 globalnych celów i związane z nimi 169 zadań, które należy zrealizować do roku 2030. Cele zrównoważonego rozwoju dotyczą wszystkich krajów – rozwijających się, jak i rozwiniętych.

Globalne problemy dotyczą wszystkich ludzi

Zmiany klimatyczne nie uznają granic państwowych. Emisja gazów cieplarnianych w jakimkolwiek miejscu na ziemi dotyka ludzi na całym świecie. Temperatura na Ziemi wzrośnie o ponad 1,5°C pod koniec obecnego stulecia, zgodnie z granicą ustanowioną w porozumieniu paryskim z 2015 r.², pod warunkiem utrzymania aktualnego poziomu emisji tych gazów. Jednocześnie wzrośnie temperatura wód oceanicznych i nadal będzie topnieć pokrywa lodowa. Większość skutków zmian klimatu utrzyma się przez kolejne wieki.

Zmiany klimatyczne wpływają na wszystkie obszary celów, podobnie jak konflikty zbrojne przyczyniają się do kryzysu humanitarnego na świecie, który osiągnął niespotykaną dotąd

² Porozumienie paryskie. W: *Komisja Europejska* [online]. [Dostęp 26.08.2021]. Dostępny w: https://ec.europa.eu/clima/policies/international/negotiations/paris_pl.

skalę i przekracza granice państw. Ponad 250 mln ludzi to migranci – to tyle, co połowa liczby mieszkańców Unii Europejskiej. Ponad 65 mln ludzi zostało zmuszonych do opuszczenia swoich domów – to tak jakby ludność całej Francji została przesiedlona. Już teraz w Europie widzimy nasilający się problem migracji uchodźców. A więc problemy w innej części świata wpływają na to, co dzieje się w danym kraju, mieście, otoczeniu.

Dlaczego cele zrównoważonego rozwoju są ważne dla młodych ludzi?

Obecnie na świecie żyje więcej młodych niż kiedykolwiek w historii świata. Agenda 2030 pokazuje nam, co należy zrobić, by pokonać najważniejsze problemy naszych czasów. Chodzi tu o wysoką stawkę – o przyszłość młodych ludzi, która właśnie jest budowana. W dzisiejszych czasach młodzi ludzie mają szczególną rolę do spełnienia, muszą tworzyć świat takim, w jakim chcieliby żyć w przyszłości. Głos młodzieży jest wielokrotnie słyszany na forum ONZ i przekonuje, że skoro nie są oni zbyt młodzi, by głosować, to nie są zbyt młodzi, żeby ubiegać się o rządowe stanowiska, brać czynny udział w życiu społecznym i być liderami na wszystkich szczeblach. Agenda 2030 opiera się na podstawowej zasadzie – nikt nie może zostać pominięty. Nadaje młodym ludziom kluczową rolę we wprowadzaniu zmian na świecie. Wszystkie cele zrównoważonego rozwoju i aż 60 zadań z nimi związanych dotyczą kwestii młodych ludzi. Są oni ważnym partnerem w realizacji Agendy 2030.

Każdy ma swoją rolę do odegrania przy realizacji celów: państwa, sektor prywatny, organizacje pozarządowe, naukowcy, szkoły i przede wszystkim zwykli ludzie, ponieważ cele należą do wszystkich ludzi na świecie. Musimy uświadomić sobie, jaka przyszłość nas czeka, jeśli nie podejmiemy żadnych działań już teraz. Musimy zmienić nasz sposób myślenia i wzorce postępowania i zaszczepić tą zmianę wśród młodych ludzi. Aby zmienić świat, należy zacząć od zmiany świadomości młodych pokoleń. Młodzi ludzie powinni mieć wiedzę, co należy zrobić, by budować lepszą przyszłość.

Cel 12. zrównoważonego rozwoju – *Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja: Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji* – podkreśla, że jeśli, zgodnie z szacunkami, populacja świata do 2050 roku wzrośnie do 9,6 miliarda, to do prowadzenia dotychczasowego stylu życia będziemy potrzebować bogactw naturalnych w ilościach odpowiadających trzykrotności zasobów naszej planety. Jeżeli nic nie zmienimy, to w roku 2050 będziemy potrzebować trzech takich planet jak Ziemia, by utrzymać dotychczasowy styl życia. Skąd weźmiemy te dwie dodatkowe planety? Jak będziemy żyć w 2050 roku? Co powiemy naszym dzieciom i wnukom? Jak im wytłumaczymy, że nie zadaliśmy o przyszłość naszego i przyszłych pokoleń? Już teraz musimy prowadzić zrównoważony styl życia, zadbać, by nasza planeta była zdrowa, zapobiegać utracie różnorodności biologicznej. Młodzi ludzie powinni zadbać o swoją przyszłość, mieć już teraz możliwość decydowania o świecie. Powinni mieć wiedzę, co należy zrobić, by budować lepszą przyszłość.

Cel 13. zrównoważonego rozwoju – *Działania w dziedzinie klimatu: Podjąć pilne działania zwalczające zmiany klimatyczne i ich skutki* – zwraca uwagę na fakt, że obecne zmiany klimatyczne są odczuwane w każdym kraju na wszystkich kontynentach. Zagrożają one życiu ludzkiemu i całym społeczeństwom oraz hamują rozwój krajowych gospodarek. Emisja gazów cieplarnianych, powstałych w wyniku działań człowieka, ciągle rośnie i napędza zmiany klimatu. Nigdy dotąd wskaźnik emisji gazów cieplarnianych nie był tak wysoki. Jeśli nie podejmiemy żadnych działań, to zgodnie z przewidywaniami średnia temperatura globu w obecnym stuleciu zwiększy się o ponad 3°C. Aby powstrzymać kryzys klimatyczny przed przekształceniem się w trwałą katastrofę, musimy ograniczyć globalne ocieplenie, by nie przekroczyło ono wspomnianego wyżej progu 1,5°C. Musimy wycofać węgiel z sektora energetycznego. Już teraz przeciwdziałanie zmianom klimatycznym jest kosztowne, a w przyszłości będziemy wydawać na to jeszcze więcej.

Cel 4. zrównoważonego rozwoju – *Dobra jakość edukacji: Wysokiej jakości edukacja dla wszystkich, uczenie się przez całe życie* – podkreśla, że należy uczyć o zrównoważonym rozwoju i zrównoważonym stylu życia, o prawach człowieka i równości płci, promować kulturę pokoju i niestosowanie przemocy. Podkreśla też potrzebę rozwijania globalnej edukacji i wychowywania młodzieży w duchu globalnego obywatela.

Raport o celach zrównoważonego rozwoju 2021

Jesteśmy w krytycznym momencie historii ludzkości. Decyzje i działania, które dziś podejmujemy, będą miały doniosłe konsekwencje dla przyszłych pokoleń. Lekcje wyciągnięte z pandemii pomogą sprostać obecnym i przyszłym wyzwaniom. Razem wykorzystajmy ten moment i zrobmy wszystko, aby to dziesięciolecie było dekadą działania, transformacji i odbudowy, dekady na rzecz realizacji celów zrównoważonego rozwoju i paryskiego porozumienia klimatycznego³ – Liu Zhenmin, Podsekretarz Generalny Departamentu ONZ do spraw Gospodarczych i Społecznych.

Ukazujące się co roku raporty o celach zrównoważonego rozwoju zawierają przegląd dotychczasowych wysiłków na rzecz osiągnięcia 17 celów. Przedstawiają rezultaty wdrażania celów na świecie, pokazują dokonany postęp i obszary wymagające większych działań. Z najnowszego raportu opublikowanego w lipcu 2021 r.⁴ wynika, że pandemia niszczy korzyści rozwojowe, jakie wypracowaliśmy przez dziesięciolecia. COVID-19 spowodował poważne zakłócenia w życiu ludzi. Pandemia nasiliła istniejące już nierówności. Spowolnienie gospodarcze w 2020 r. nie sprzyjało zahamowaniu kryzysu klimatycznego. Nadal rośnie emisja gazów cieplarnianych, a średnia temperatura na świecie była o około 1,2°C wyższa od poziomu sprzed epoki przemysłowej i zbliża się do granicy ustanowionej w porozumieniu paryskim. W 2020 r. kolejne ponad 120 mln osób zostało zepchniętych w ubóstwo. Liczba osób cierpiących głód wzrosła o ponad 130 mln.

³ Raport o Celach Zrównoważonego Rozwoju 2021 (informacja prasowa). W: *Ośrodek Informacji ONZ w Warszawie* [online]. 6.07.2021. [Dostęp 28.08.2021]. Dostępny w: <http://www.unic.un.org.pl/oionz/raport-o-celach-zrownowazonego-rozwoju-2021/3418>.

⁴ Tamże.

Raport podkreśla, że kolejne 18 miesięcy będzie kluczowe dla globalnych wysiłków dążących do odwrócenia skutków pandemii. Postępy w osiąganiu celów zrównoważonego rozwoju były powolne jeszcze przed pandemią. Zgodnie z raportem rządy państw, miasta, przedsiębiorstwa i przemysł powinny wykorzystać odbudowę gospodarek do przyjęcia odpornych i sprzyjających włączeniu społecznemu ścieżek rozwoju. Działania muszą dążyć do zmniejszenia emisji dwutlenku węgla, zapewnienia ochrony zasobów naturalnych, stworzenia lepszych miejsc pracy, zapewnienia równości płci i zwalczania rosnących nierówności.

Wpływ pandemii COVID-19 na edukację to „katastrofa pokoleniowa”. Liczba dzieci i młodzieży, które nie umieją czytać na minimalnym poziomie zwiększyła się o 101 mln. Tym samym przekreślone zostały korzyści edukacyjne osiągnięte w ostatnich dwóch dekadach. Pandemia zahamowała postęp w dziedzinie równości płci – nasiliła się przemoc wobec kobiet i dziewcząt. Więcej kobiet niż mężczyzn utraciło pracę, kobiety zostały obciążone nieodpłatną pracą opiekuńczą w domu. Ponadto pandemia zatrzymała lub odwróciła postęp dokonany w dziedzinie zdrowia.

Świat nie zrealizował również zadań wyznaczonych na rok 2020, które były związane z powstrzymaniem utraty różnorodności biologicznej. W latach 2015–2020 każdego roku traciliśmy 10 mln hektarów lasów. Obecnie wyginieciem zagrożony jest ok. 1 mln gatunków roślin i zwierząt.

Ośrodek Informacji ONZ

Ośrodek Informacji ONZ jest częścią [Departamentu Komunikacji Globalnej](#) (Department of Global Communications) w [Sekretariacie Sekretarza Generalnego ONZ](#). Do naszych zadań należy informowanie na temat priorytetów Sekretarza Generalnego ONZ oraz najważniejszych celów i działań ONZ.

Ośrodek Informacji ONZ stworzył [Platformę Celów Zrównoważonego Rozwoju](#), która zawiera opis wszystkich celów, raporty, materiały tematyczne oraz pliki do pobrania. Platforma jest systematycznie rozwijana i znajdują się na niej materiały, które mogą być wykorzystane przez szkoły i nauczycieli, komiksy dla młodzieży i konspekty przykładowych lekcji.

[Ratowanie świata – przewodnik dla leniwych](#) pokazuje, jak najmłodszy mogą zmienić swój sposób myślenia i wzorce postępowania. Każdy może przyczynić się do polepszania świata, nawet ci najbardziej leniwi. Przewodnik może służyć do przeprowadzenia kampanii w szkołach i zaszczepienia zmian wśród młodych ludzi. Na platformie znajdują się też z filmiki z serii [„Tomek i Przyjaciele”](#), które mają przekazać dzieciom i ich rodzicom wiedzę na temat 6 spośród 17 celów zrównoważonego rozwoju. Zamieszczone są także porady i propozycje zabaw, które pomogą nauczycielom i rodzicom w wyjaśnieniu najmłodszym dzieciom, dlaczego osiągnięcie celów jest tak ważne dla wszystkich na świecie. Zakładka [„Do pobrania”](#) zawiera pliki do drukowania, w tym logo i ikonki celów zrównoważonego rozwoju oraz [materiały i prezentacje](#), które mogą być wykorzystane przez nauczycieli. Znajduje się tu komiks dla dzieci [„Najmłodszy ratujący świat”](#) o celach zrównoważonego rozwoju.

Ośrodek Informacji ONZ posiada także własną [stronę internetową](#) , prowadzi [profil na FB](#) i [Twitter](#). W mediach społecznościowych informujemy o ogólnościowych kampaniach ONZ, które są skierowane do młodych ludzi. Jest to szansa dla młodzieży polskiej do dołączenia do społeczności międzynarodowej i podejmowania wspólnych działań na całym świecie. Zachęcamy do odwiedzenia naszych profili na FB i Twitter, a także do zapoznania się z listą [międzynarodowych dni](#) ustanowionych przez ONZ, które zwracają uwagę na wydarzenia i zagadnienia o ogromnym znaczeniu dla ludzkości i naszej planety. Są one okazją do podejmowania działań, nagłośnienia problemu i podniesienia świadomości.

Bibliografia:

1. Porozumienie paryskie. W: *Komisja Europejska* [online]. [Dostęp 26.08.2021]. Dostępny w: https://ec.europa.eu/clima/policies/international/negotiations/paris_pl.
2. Raport o Celach Zrównoważonego Rozwoju 2021 (informacja prasowa). W: *Ośrodek Informacji ONZ w Warszawie* [online]. 6.07.2021. [Dostęp 28.08.2021]. Dostępny w: <http://www.unic.un.org.pl/oionz/raport-o-celach-zrownowazonego-rozwoju-2021/3418>.
3. Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego A/RES/70/1: Agenda na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030. W: *Ośrodek Informacji ONZ w Warszawie* [online]. [Dostęp 28.08.2021]. Dostępny w: http://www.unic.un.org.pl/files/164/Agenda%202030_pl_2016_ostateczna.pdf.